

Borcsa Imola

NAPLEMENTE

Hazahozták Miki bát, hagyta abba a sepregetést Elvira néni, s nyakát nyújtva kémlelte az út túloldalát. Melyiket? Lupsát. Az még él?, kapta fel a fejét Julika, a kolléganőm, s az ablakhoz ment ő is, onnan figyelték a pilinkéző hóban járókerettel araszoló öreget, és a körülötte ügyetlenkedő családtagokat.

Ott laknak né, a harmadikon, ahol teli az ablak mikulásvirággal, mutatta Elvira néni, amikor melléjük léptem. Mire felérnek, már hívhatják a mentőt neki, jegyezte meg Julika, miközben kissé előrehaajolva figyelt valamit. Az a csizma volt vagy ezer lej, egyenesedett aztán fel, az a túsarkú, ami Katin van, nézze meg, piros a talpa, múltkor láttam ilyet Maroson a Mallban. Jól kinőtte magát az is, hajolt le ezúttal Elvira néni, azt mesélte Gyöngyike, tudja, Kapusi Gyöngyike, akivel együtt pincérkedett, mondta a cipőtálpakat vizslatva, már nem is köszön neki, múltkor ment az út túloldalán, s mikor észrevette, Kati még a fejit is elfordította.

Mindenesetre, jó csúf az a cipő, állapította meg rövid szünet után, és felegyenesedett. A seprű nyelére támaszkodva leste, hogyan veszi az öreg az első akadályt, a bejárat előtti lépcsőfokot, miközben a fiatalabb férfi kövel támasztja ki a lépcsőház ajtaját. Elfelejtette, honnét kapaszkodott fel, mondta elgondolkozva. Emlékszik, Julika, hogy ellenezték a vén Lupsáék a házasságot? Tudja, Kati nem jó familiából való, fordult felém magyarázólag, azok meg tanáremberek voltak, nem tetszett nekik a dolog. Kati apja gáternél dolgozott, még kicsi leánka volt, mikor meghalt, reádólt egy fa, az anyja egyedül nevelte őt meg a fiútestvérít. Sok volt náluk a cirkusz, főleg mikor nagyobacsakák lettek, úgy mondják, Laci még verte is az anyját, Kati meg bé sem fejezte az iskolát. S ez még hagyján, de Jani házasember volt, mikor összeismerkedtek, csak nem lehetett gyerekik az első feleségivel. Mikor elvált, úgy haragudtak rája az öregek, egy darabig szóba sem állottak velük, csak mikor megszületett az unoka, na akkor enyhültek meg.

Közben az idős férfi becsoszogott, a nő cipője orrával arrébb tuszkolta a követ, és becsapódott mögöttük az ajtó. Nem néztem volna ki belőlük, hogy hazahozzák Miki bát az ünnepekre, indult kollégánóm sietősen a helyére, mert bejött egy beteg. Dehogy az ünnepekre, hát nem hallotta, eredt utána Elvira néni, s útközben felkapott egy portörölt. Zárják bé a Naplementét. Mit zárnak be, kérdeztem, ő pedig visszafordult, megvárta, míg beérem. Az öregotthont a parkkal szemben.

Nem lehessen még tudni semmi pontosat, mondta később, mikor kiürült a patika, az újságban is csak ennyi volt, hogy meghatározatlan időre felfüggesztik a működést. Ennyi, nézett rá sürgetően Julika. Nem mondom, hallottam ezt-azt, mosolyodott el önkéntelenül Elvira néni, és nekidőlt egy polc oldalának. Annyi biztos, hogy volt valami ellenőrzés, Burján Sári egy hete bukaresti kocsikot látott parkolni az otthon előtt, s igen nagy volt a sürgölődés az udvaron. Úgy mondja, két napig mind vizsgálódtak. Kedden látta őket először, úton kórusra, másnap meg direkt arra tért munkából, pedig az nagy kerülő neki, s még akkor is ott voltak.

Szerinte az Ánáf lehetett. Sok volt ott a család, nem fizettek azok egy bani adót sem. Azt mondják, Hamar erősen ideges volt. Hamar Béla, az igazgató, fűzte hozzá rám pillantva. Képzeld el, másodnapra seb lett a fejire, láttam a két szememmel. Tért be a Köpeci utcába kocsival, én éppen akkor mentem piacra, hogy vegyek va'egy fej savanyúkáposztát, mert az enyém megromlott. A méreggel megettetet az is, nálunk ugye örökké az uram tette el, neki mindig sikerült, most nekiálltam én, pont úgy csináltam, ahogy ő szokta volt, kivájtam rendesen a torzsáját, a sőt sem spóroltam ki belőle, a levét is két hétig mindennap forgattam, mégis megkeseredett. Ejsze nyári káposzta keveredett közébe.

Szóval éppen menék a piacra, ahogy húz el mellettem Hamar, hát ott a fejim a kötés. Nem tudom, mi igaz, de olyat is hallottam, hogy összeverekedett a bukaresti inspektorokkal. Nyáguly viszont, a román-tanár a másik lépcsőházból, azt mondja, nem volt semmi verekedés, csak addig ivott a Szomszédban, míg le nem fordult a székről, akkor ütötte meg magát. Mondjuk ezen is csodálkoznék, ő úgy kinötte magát, ilyen köpködőbe, mint a Szomszéd, bé nem teszi a lábát. Pedig ugye ő is kocsmárosként kezdte.

Tudja, taszított arrébb néhány gyógyszeres dobozt, s törölgetni kezdte a polcot, kilencven után a feleségivel bodegát nyitottak a régi pékség helyén, a Retyezát utcában, a kazánházzal átellenben, ahol most tornaterem vagy miféle van. Ha jól emlékszem, Hamar sógorától kaptak kölcsön, akkoriban adták a kártérítést a befizetett Daciákra, abból a pénzből nyílt a kocsma. Ment is jól, odajárt az egész környék, szerették Hamart, értett az emberek nyelvin, meg különben is, ilyesmi rosszul nem mehet. Én megvénültem, láttam békukni gyárat, bankot, de bodegát, azt soha. Szóval nem azért zárták aztán be, hanem hogy jöttek a hollandok.

Az történt, hogy volt neki egy unokatestvére, Hamar Géza, az volt nálunk az altatóorvos. Egy ilyen szépen megtermett, erős ember volt, csak rossz természetű, hirtelen haragú s szeszélyes, mint az időjárás, férfiemberben én még ilyet nem is láttam. Azt mesélték, egyszer úgy megmérgeződött, hogy a kórházban a kapust felakasztotta a fogásra. Nem volt családja se, bár ejsze jobb is. Szóval nem kötötte semmi, ahogy a szülei elhaltak, kiszökött. Valamikor a nyolcvanas évek közepe fele. Egy ideig azt se tudtuk, él-e, hal-e, jó későre jött a hír, hogy a hollandokhoz került. Bár valami mégiscsak köthette, mert igaz, vissza nem jött, de a fordulat után addig intézkedett, hogy a falu, ahová került, a testvértelepülésünk lett. Csak úgy éljek, én a nevit kiejteni nem tudom. Lehetetlen egy nyelv a holland, Nyáguly is azt mondja, azok annyit mind hörögnek, csoda, hogy vért nem köpik az összes. S ő csak tudja, mert fogadtak egy házaspárt, mikor először jött hozzánk delegáció.

Elvira néni abbahagyta a törölgetést, a polcra könyökölt. Ősz volt, kilencvenkettő ősze mintha, kutatott hunyorítva az emlékei közt. Maga emlékszik, Julika? Vagy később kerültek ide? Később, nyújtotta el a szót kolléganóm, s szemüvegét pisze orrán lennebb csúsztatta, afölött figyelte a takarítónőt. Akkora készülődésben volt a város, mesélte ő, díszvacsora, ökörsütés, el volt minden tervezve, az iskolák csináltak közös műsort, még holland éneket is betanultak, mesélték, hogy Gutentag Gyuszi, a némettanár segített kibogozni a szöveget a kórusvezetőnek.

Szóval szépen sikerült a fogadás, Nyáguly Klárikának dagadt is a mája, mert ugye az ura volt a szervező. Azt mesélte, nem is sejtették, hogy úgy odalesznek a vendégek, gondolták, megérkeznek holtfárad-

tan, s az egész díszvacsorát egykettősön lezergetik, de közben olyan jól mulattak, hogy hajnali négykor alig lehetett őket hazacipelni.

Másnap viszont majdhogynem gutaütést kapott Klárika. Akkor éjen csőtörés volt, éppen a fővezetéken, reggelre elvették a vizet az egész városban. Akkora volt a baj, hogy két napig vissza sem adták. No, de mégsem mondhatod a hollandnak, hogy se leves, se fürdés, se angolvécé, meg kellett oldani. Klárikáék például Szekereséktől hordták a vizet, azok két utcával odébb laktak kertes házban, tőlük a kútról. Nyáguly naponta négyet-ötöt is tért a vidrekkal, úgy béállt a dereka, utána egy hónapig fájtatta. A vendégek viszont még élvezték is, hogy például hajmosáshoz milyen meghitt csőrös edényből tölteni egymás fejire a vizet. Na gondoltam, láttatok volna ti elég meghittséget a kommunizmusban!

Elvira néni felemelkedett, s megigazította kezében a portörölőt, mintha szeretne ismét munkához látni, aztán mégis visszaereszkedett. Lényeg a lényeg, meg voltak hatódva erősen, s mind abba voltak, hogy támogatni kell egymást. Meg is állapodtak a polgármesterrel, hogy segítenek felújítani az Elekes-kúriát, hogy nyíljék benne öregotthon, az lett a Naplemente. S akkor Géza beintézte Bélát igazgatónak. Azért zárt aztán bé a bodega. Mert Hamar szerint mégsem vehette át Izuka, a felesége, az nem fehérnépnek való dolog. Úgyhogy csináltak helyibe turkálót.

Terjedt aztán szóbeszéd Hamarról, hogy így az adók s úgy a segélyek, de én aztat nem tudhatom. Annyi biztos, hogy a turkálóban szép holmijuk volt örökké, szép külföldi. Olyan kosztümet vettem onnét az unokaöcsém esküvőjire, hogy még az örömanya is megirigyelte, emelkedett fel ismét, s elindult kirázni a portörölőt.

Közben felkelt a szél, parányi hópelyhek örvénylettek a szürkességben, s minden ajtónyitásnál jeges fuvallatt csapott be. De az is lehet, hogy nem az Ánáf, hanem a Szanepid volt, mondta Elvira néni visszatérve, miközben felállt egy székre, hogy a polc tetejét is letörölje. Nem csodálkoznék egy cseppet sem, ha az egészségügyi engedélyüket visszavonnák, már ha volt nekük egyáltalán. Jártak magik ott? Jobb is, helyeselt a fejrázásunkra. A macskámat nem dugnám oda be, nemhogy a hozzátartozómat! Bár egy macskának akadna ott dolga bővön.

Múltkorjában meglátogattam Veronkát, a szomszédasszonyomat a negyedikről. Mármint volt szomszédasszonyom, mert miután az ura meghalt, odakerült szegény. A leánya Németben gondoz egy öregot, melléje pedig nem kaptak senkit, muszáj volt bétenni. Szóval ültem volna le a fotelbe, mikor megláttam, hogy tiszta egérpiszok. Nekem a gyomrom fel is fordult, Veronkának meg sem mertem mondani, gondoltam, az ő étvágya is elmenyen, aztán hiába vittem a képviselő-fánkot. Úgyhogy inkább hallgattam. Hanem mikor jöttem volna el, ahogy elhaladtam a konyha előtt, éppen nyitva volt az ajtó, véletlenül bepillantottam, s mit látok? Az asztal alatt három egérfogó felállítva, három. S az ebédlőben ugyanúgy. Akkor jöttem rea, hogy miért mondta Veronka, hogy vagy két hete nem főznek ottan, hanem az ingyen-konyháról visznek nekük ebédet fejenként öt lejért.

Ő persze örült, megunta már a serkelevest, addig egy héten három-négyszer is azt kaptak. Ha lehet, mondja azt, Julika, hogy maga sem evett soha, hüledezett Elvira néni kérdő tekintetünket látva, s a törölgetést félbehagyva lekászálódott a székről, hogy felvilágosítson minket. Az úgy készül, ült le, hogy a grízet olajon megpergelik, olyan jó aranybarnára, felöntik vízzel, aztán tesznek bele sót, vegetát. S főzik. Ennyi. Ezzel etetik az öregeket, mit szól hozzá?

S aztán a sok gögyit elviselni, az is megérhet valamit, mert én mondom, aki megvénül, meg is bolondul egytől egyig. Éppen mikor ott vagyok múltkor, elkezdi Veronka szobatársa hajtogatni kappanhangon, hogy elvitte, az a tűzrevaló elvitte. Kérdem tőle, mit vitt el, hát az ezüstrokaprémet, azt mondja, amit még Csehszlovákiából hozatott. S éppen szüksége volna rá, mert az ura megmondta álmában, hogy készüljön, jó érte hintóval, és ő azt akarja viselni, csak az alávaló menyé ellopta, mert pénzt akar abból is csinálni, a telhetetlen szuka, így mondta, mint a házából, onnan is azért rakták ki őt, hogy túladhassanak rajta. Meggondoltam, hogy abból a rókaprémből már pénzt nem csinál senki, mert ami egyszer odakerül, úgy béveszi a pisiszagot, hogy már csak a szemétdombra való. De nem szóltam semmit. Amilyen bűz ottan volt, nem is tudom, volt-e egészségügyi engedélyük egyáltalán, csóválta a fejét Elvira néni, s felállt, kacsázva indult kávé főzni.

Másnap reggelre vékony hólepel borított mindent, a kémények morcosan pöfékelték a füstöt. Kenyérért indultam a lassan megszokot-

tá váló útvonalon: lépcsőházból ki, balra, zöldséges, útkereszteződés, virágbolt, újságos, kanyar, pékség. Az útszéli fákról porhót sodort arcomba a szél. Az újságosbódé ablakában eladó karácsonyfadíszek tornyosultak, kézzel festett gömbök, megálltam egy pillanatra szemügyre venni őket. Naponta csak egyszer adtak enni az alzheimereseknek, tévedt pillantásom egy szalagcímre.

(akril, vászon, 40 x 30 cm)